

DATUM
2020-02-13
ERT DATUM
2019-11-26

DIARIENR
2019/196
ER BETECKNING
U2019/01794/S

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18)

Statskontoret kommenterar i det här remissvaret vissa av utredningens förslag och bedömningar utifrån ett förvaltnings- och styrningsperspektiv. Det ligger dock inte inom Statskontorets kompetens att kommentera förslagen och bedömningarna i sak utöver detta.

Deltagande i studiehandledning på modersmål

Vi instämmer i utredningens ställningstagande (s. 248) att studiehandledning på modersmål inte bör regleras avseende antal timmar per vecka samt hur länge och på vilket sätt handledningen ges. Att elevernas behov även fortsättningsvis ska vara styrande bör enligt Statskontoret ge bäst förutsättningar för likvärdighet. En reglering av antalet timmar framstår som onödigt detaljerad, dels eftersom elevernas behov kan vara väldigt skiftande dels eftersom professionerna bör ha bäst förutsättningar att göra denna typ av bedömningar.

Uppdrag till Skolverket

Statskontoret anser att de uppdrag som utredningen föreslår (s. 317, 322 och 334) kan rymmas inom Skolverkets instruktionsenliga uppdrag. Statskontoret har flera gånger tidigare pekat på att Skolverket styrs av ett stort antal uppdrag, som är ett uttryck för en stark politisk vilja att bedriva politik på skolområdet.¹ Denna detaljstyrning har dock bidragit till att göra Skolverkets insatser mindre effektiva. Statskontoret menar att staten sannolikt kan få större genomslag för stödjande insatser om Skolverket får koncentrera verksamheten inom några större satsningar.

¹ Statskontoret (2015). *Myndighetsanalys av Statens skolverk*.

Forskarskola för lärare i ämnet modersmål bör inrättas

Statskontoret avstyrker utredningens rekommendation (s. 333 f.). Vi anser att utredningen inte ger tillräckligt underlag för att vi ska kunna bedöma om fördelarna med uppdraget överväger nackdelarna. Om regeringen direkt ska detaljstyra vilken forskning som Vetenskapsrådet ska prioritera bör det föranledas av starka skäl för att undvika att skicka otydliga styrsignaler. Vetenskapsrådet har i uppdrag att främja och stödja forskning inom samtliga vetenskapsområden och bör därmed ha bättre överblick än utredningen, som har ett mer begränsat perspektiv.

Konsekvenser av förslagen

Förslaget om att reglera undervisning i ämnet modersmål i timplanerna för grundskolan och grundsärskolan

Statskontoret delar inte utredningens bedömning (s. 346) att en reglering av undervisning i ämnet modersmål i timplanerna inte ska anses utgöra ett utökat åtagande i finansieringsprincipens mening. Utredningen motiverar detta med att Skolverkets kunskapskrav utgår från att eleverna redan ges en timmes undervisning per vecka. Statskontoret anser att en sådan slutsats är för långtgående. Av den rapport från Skolverket som utredningen refererar till framgår att skolornas modersmålsundervisning vanligen omfattar ca 40–60 minuter i veckan.² Därmed är det tydligt att ett krav om motsvarande 60 minuter i veckan utgör en åtminstone delvis höjd ambitionsnivå vilket skulle kunna aktualisera den kommunala finansieringsprincipen. Statskontoret bedömer att det inte kan uteslutas att förslaget innebär en risk för höjda kostnader i vissa kommuner, samtidigt som statens styrning av kommunerna bör präglas av hög kvalitet för att upprätthålla förtroendet för systemet. Eftersom det råder brist på legitimerade och behöriga lärare i ämnet modersmål är det särskilt viktigt att förslagen finansieras fullt ut, så att kommunernas förutsättningar inte försämras ytterligare. Sammantaget anser Statskontoret att det finns behov av en mer utvecklad bedömning av finansieringsprincipens tillämplighet än vad utredningen presenterat.

Förslaget om att modersmålsundervisning ska få omfatta mer än ett språk för en elev

Statskontoret anser att utredningen ger en knapphändig redogörelse om vilka resonemang som ligger till grund för uppskattningarna av antalet elever (s. 353). Uppskattningarna får därmed anses vara behäftade med stor osäkerhet. Även om beloppet i sammanhanget är litet ger betänkanudet inte tillräckligt underlag för att vi

² Statens skolverk (2014). *Redovisning av uppdrag att ta fram förslag till stadiindelad timplan för grundskolan.*

ska kunna bedöma om konsekvensbeskrivningen och finansieringen är rimlig i detta förslag.

Övriga förslag

Vi har inga synpunkter på övriga förslag och bedömningar.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström och utredare Jonathan Larkeus, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Jonathan Larkeus